

СТАТИСТИКА НА ОБЩЕСТВЕННОТО ЗДРАВЕ И ЗДРАВΟΣЛОВНИТЕ И БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ТРУД

Нормативна регламентация

Регламентирането на статистическата дейност относно статистиката на общественото здраве и здравословните и безопасни условия на труд има два аспекта:

1. Законова регламентация, произтичаща от законодателството на Общността по отношение на статистиката на здравеопазването. Това включва Регламент 1338/2008 на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката на Общността за общественото здраве и здравето и безопасността на работното място, и задължението и съгласието на страните-членки на ЕС да прилагат общите условия на Регламента по отношение областите на статистиката на здравеопазването.

2. Националното законодателство, което отразява и прилага законодателството на Общността и разработените методологии и ръководства за конкретното приложение на регламентите. Националната статистическа програма на България съдържа изследванията, провеждани от НСИ и другите органи на статистиката.

Организация на статистическата дейност в областта на здравеопазването

Статистическата дейност в областта на здравеопазването се осъществява от НСИ и дирекция "Национални здравни данни и електронно здравеопазване" на Националния център по общественото здраве и анализи, които са органи на статистиката и се осъществява чрез провеждане на статистически изследвания от страна на двете ведомства и териториалните структури – ТСБ и дирекциите "Медицински дейности" на Регионалните здравни инспекции. Дейността се регламентира от разпоредбите на Закона за статистиката, Закона за здравето, Националната статистическа програма и Наредба №1 от 27.02.2013 г. за предоставяне на медико-статистическа информация и на информация за медицинската дейност на лечебните заведения на Министъра на здравеопазването. Чрез системата от статистически изследвания, включени в НСП и провеждани от НСИ и НЦОЗА се осигурява годишна статистическа информация за здравната мрежа по видове лечебни и здравни заведения. Статистическите изследвания, провеждани от НЦОЗА осигуряват информацията за дейността на заведенията, използване на легловия фонд, хирургически операции, диспансерното обслужване в специализираните заведения и други. Интегрираното използване на данните от статистическите изследвания на двете ведомства, органи на статистиката, дава възможност за цялостно характеризиране на системата на здравеопазването и дейността на лечебните и здравни заведения в съответствие с действащата нормативна уредба.

Здравно интервю

Изследването е част от Европейската система на здравни изследвания в рамките на Европейската статистическа система. Провежда се с петгодишна периодичност. Целта му е при използването на хармонизиран инструментариум, осигуряващ в голяма степен сравнимост на данните между страните от ЕС, да се оцени здравният статус, начинът на живот (здравни детерминанти) и ползването на здравни услуги от населението на ЕС.

Информацията се събира чрез интервю “ лице в лице ” при посещение в домакинствата, попаднали в извадката.

Първото Европейско здравно интервю, проведено чрез използването на хармонизиран въпросник в съответствие с препоръките на Евростат, беше през 2008 година, а втората вълна на изследването - през 2014 година. През 2019 г. всички държави членки се включиха в третата вълна на изследването в изпълнение на Регламент (ЕС) 2018/255 на Комисията, като НСИ проведе наблюдението в периода октомври 2019 - януари 2020 година.

В зависимост от естеството на въпросите периодът, за който се отнасят данните, е различен - две или четири седмици, шест или дванадесет месеца. Изборът за този наблюдаван период е направен така, че да се получат максимално достоверни отговори.

Тематичните области, включени във въпросника, са насочени към задоволяване на основни потребности от информация, като не се обхващат всички аспекти на здравето в детайли, което би могло да стане чрез специфични изследвания на национално ниво.

Въпросникът е структуриран в четири модула:

- Здравен статус;
- Здравни грижи;
- Здравни детерминанти (начин на живот);
- Основни социално-икономически характеристики.

Трябва да се има предвид, че с цел намаляване на натовареността на респондентите въпросникът за трите вълни на изследването е променян. Поради това, при използването и при сравнителен анализ на данните от трите изследвания следва да се има предвид, че за някои от показателите съпоставимостта не е пълна, а в някои случаи - не съществува.

Инструментариумът на изследването е условно разделен в три части - въпроси, които се отнасят за цялото домакинство; част за интервю с лицето от анкетатор и част за самопопълване от анкетираното лице. В частта за самопопълване са отделени въпросите за тютюнопушенето и употребата на алкохол. Причината за това е чувствителността на тези въпроси и намаляването на дела на отказите за отговор.

Интервю с упълномощено лице (друго лице от домакинството отговаря вместо лицето, подлежащо на анкетиране) се допуска само по здравословни причини. Съществуват две възможности - ако лицето има физически или психически проблеми или ако в момента на интервюто е на болнично лечение. При провеждането на интервю с упълномощено лице се спазва изискването да се задават само част от включените в анкетната карта въпроси, за които екипът от международни експерти е преценил, че друго лице би могло да даде коректна информация.

Формиране на извадката

За провеждане на изследването е използвана двустепенна гнездова извадка, районирана по административни области и местоживееене (град, село). В резултат на това са формирани 56 страти. На първата степен са избрани гнезда с вероятност, пропорционална на размера им, поотделно за 28-те области, и за градското и селското население. На втората степен - чрез систематичен подбор са избрани домакинства.

Анкетират се всички лица на възраст 15 и повече навършени години в избраните домакинства.

Изчисляват се основни показатели, характеризиращи здравния статус на населението, а именно - субективна оценка на здравето, разпространение на хронични заболявания, използване на медицински услуги, употреба на медикаменти, здравна профилактика, индекс на телесната маса, разпространение на тютюнопушенето и употреба на алкохол.

Публичност и прозрачност

Ежегодно НСИ издава публикация “Здравеопазване”, в която се публикуват резултатите от регулярните статистически изследвания, провеждани от НСИ и НЦОЗА. Публикацията съдържа основни методологически пояснения.

Данни от статистическите наблюдения в областта на статистика на здравеопазването се публикуват в “Статистически справочник” (предварителни данни) и в “Статистически годишник” (окончателни данни).

Данни по основни показатели в областта на здравеопазването се представят чрез прессъобщения на интернет страницата на НСИ и се предоставят на потребители, при поискване, по установения в НСИ ред.

Потребители на информацията са Народното събрание, органите на изпълнителната власт, Националната здравноосигурителна каса, както и редица европейски и международни организации - Статистическата служба на ЕС (Евростат), Световната здравна организация, ОИСР, ЮНЕСКО, УНИЦЕФ и други.

На web страницата на НСИ (www.nsi.bg) е включена методологията на статистиката на здравеопазването, както и основни таблици с данни.